

8

Μακεδονική Δυναστεία

1. Χάρτης του αρχικού Μακεδονικού κράτους και οι επεκτάσεις του μακεδονικού ελέγχου μέχρι το 338 π.Χ.
/ Map of ancient Macedonia and the areas under Macedonian rule until 338 B.C.

Μακεδονική Δυναστεία

Το κράτος της Μακεδονίας

Το βασίλειο της Μακεδονίας βρισκόταν στο βορειότερο σύνορο της Αρχαίας Ελλάδας. Στα δυτικά συνόρευε με το βασίλειο της Ηπείρου, στα βόρεια με την Παιονία, στα ανατολικά με την Θράκη και στα νότια με τη Θεσσαλία.

Η Μακεδονία πήρε το όνομά της από τους Μακεδόνες, που ήταν Δωριείς (ελληνικό φύλο) και εγκαταστάθηκαν στην περιοχή ανάμεσα στους ποταμούς Αλιάκμονα και Αξιό. Αργότερα κυριάρχησαν στους γειτονικούς λαούς και δημιούργησαν το Μακεδονικό βασίλειο με πρωτεύουσα τις Αιγές. Ο βασιλιάς Αρχέλαος ή ο Αμύντας Γ΄ μετέφεραν την πρωτεύουσα του Μακεδονικού κράτους στην Πέλλα, που την εποχή εκείνη ήταν παραθαλάσσια.

2. Μωσαϊκό στον αρχαιολογικό χώρο της Πέλλας. / Mosaic house atrium at the archaeological site of Pella.

Η πόλη οργανώθηκε και επεκτάθηκε στα χρόνια του Φιλίππου Β΄. Σύντομα έγινε πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο της Βόρειας Ελλάδας. Οι ανασκαφές στην περιοχή έφεραν στο φως το νεκροταφείο, τμήμα του ανακτόρου, οικίες και άλλα ευρήματα που μαρτυρούν τη μεγάλη της ανάπτυξη.

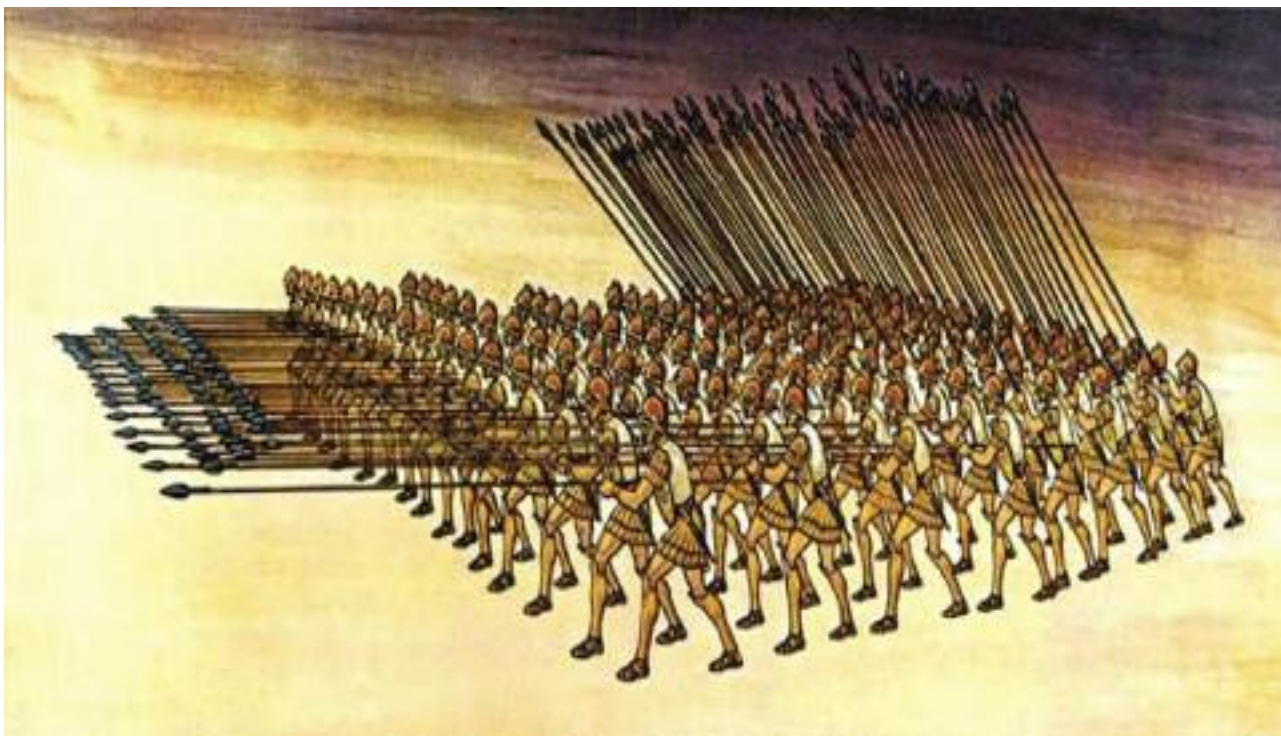
Φίλιππος Β΄ ο Μακεδών

3. Φίλιππος Β΄ ο Μακεδών. Προτομή από ελεφαντόδοντο από τη Βεργίνα. / Philip the 2nd, King of Macedonia. Ivory bust from Vergina.

Ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ με τις διοικητικές, στρατιωτικές και διπλωματικές ικανότητές του έκανε τη Μακεδονία μεγάλη δύναμη. Όνειρό του ήταν να ενώσει όλες τις ελληνικές πόλεις-κράτη κάτω από την ηγεμονία του και να απελευθερώσει τους Έλληνες της Μικράς Ασίας από τους Πέρσες. Ταυτόχρονα θα τιμωρούσε τους Πέρσες για τις επιθέσεις που είχαν κάνει εναντίον της Ελλάδας στο παρελθόν και θα εξάπλωνε την ηγεμονία του στην Ασία.

Για να πετύχει τις φιλοδοξίες του χρειαζόταν ισχυρό στρατό. Άλλαξε τις τακτικές μάχης και τον οπλισμό των στρατιωτών και έφτιαξε την περίφημη **Μακεδονική φάλαγγα**. Εκτός από τον βασικό οπλισμό (περικεφαλαία, θώρακα, περικνημίδες, ασπίδα και ξίφος) πρόσθεσε τη **σάρισσα**, ένα μακρύ δόρυ. Οι άνδρες παρατάσσονταν σε δεκαέξι σειρές με δεκαέξι στρατιώτες ανά σειρά. Οι πρώτες πέντε σειρές κρατούσαν τις σάρισσες προ-

4. Η Μακεδονική φάλαγγα. / The Macedonian Phalanx.

5. Αργυρό νόμισμα με το κεφάλι του Δία από τη μια μεριά και ενός ιππέα που κρατάει κλαδί φοίνικα και επιγραφή «ΦΙΛΙΠΠΟΥ» από την άλλη. Ο Φίλιππος Β΄ το 356 π.Χ ήταν νικητής στους Ολυμπιακούς αγώνες στο αγώνισμα της ιπποδρομίας. Η νίκη αυτή αποτυπώνεται στο νόμισμα. / Silver coin with the head of Zeus on the one side. On the other side there is a youth on horseback holding a palm and the inscription "ΦΙΛΙΠΠΟΥ". The coin illustrates Philip's victory on horseback race at the Olympics in 356 B.C.

6. Αναπαράσταση της μάχης της Χαιρώνειας. / Artist's reconstruction of the battle at Chaeroneia.

τεταμένες προς τα εμπρός και οι πίσω σειρές τις στήριζαν στους ώμους των μπροστινών στρατιωτών. Με αυτή τη διάταξη η Μακεδονική φάλαγγα ήταν αδιαπέραστη από τα εχθρικά στρατεύματα και μπορούσε να διασπάσει την παράταξη των αντιπάλων. Απαραίτητη προϋπόθεση ήταν η τέλεια εξάσκηση των στρατιωτών. Οι άνδρες με το βαρύ οπλισμό έπρεπε να λειτουργούν με ακρίβεια, ταχύτητα και συγχρονισμό. Η Μακεδονική φάλαγγα έγινε ένας ανίκητος στρατιωτικός σχηματισμός.

Με τον καλά οπλισμένο και εκπαιδευμένο στρατό του ο Φίλιππος κατάφερε να υποτάξει τους γειτονικούς λαούς και μεγάλωσε το βασίλειό του. Στη συνέχεια άρχισε να επεμβαίνει στα ζητήματα

7. Το λιοντάρι της Χαιρώνειας. Το μνημείο στήθηκε μετά τη μάχη το 338 π.Χ. πάνω στον ομαδικό τάφο των Θηβαίων που έπεσαν στη μάχη. / The monument was in memory of the Thebans, who fell fighting against the Macedonians at Chaeroneia. (338 B.C.)

8. Ο αθηναίος ρήτορας Δημοσθένης. Ρωμαϊκό αντίγραφο του έργου του Πολυεύκτου. Γλυπτοθήκη Κάρλσμπεργκ. Ήταν ο αρχηγός της αντιμακεδονικής παράταξης. Με τους «Φιλιππικούς» του λόγους προσπάθησε να πείσει τους Αθηναίους να στραφούν εναντίον του Φιλίππου και της πανελληνίας ένωσης. / The Athenian orator, Demosthenes, the leader of the anti-macedonian party in Athens. He was against the idea of the unity of all greek city-states under Philip's rule. With his speeches against Philip he tried to convince the Athenians to stop the Macedonian expansion. Demosthenes. Marble, Roman copy after an original by Polyuektos (ca. 280). Ny Carlsberg Glyptotek, Inv. 2782. H. 2.02 m (6 ft. 7 ½ in.).

της νότιας Ελλάδας. Σε μάχη της Χαιρώνειας στη Βοιωτία νίκησε τον ενωμένο στρατό των Αθηναίων και των Θηβαίων. Μετά από τη νίκη αυτή προχώρησε στο σχέδιό του, το οποίο ήταν η ένωση όλων των ελληνικών πόλεων κάτω από την ηγεσία του, για να πολεμήσουν τους Πέρσες.

Δεν πρόλαβε όμως να πραγματοποιήσει την εκστρατεία, γιατί δολοφονήθηκε. Βασιλιάς των

Μακεδόνων έγινε ο γιος του Αλέξανδρος Γ΄.

Ο τάφος του Φιλίππου στη Βεργίνα

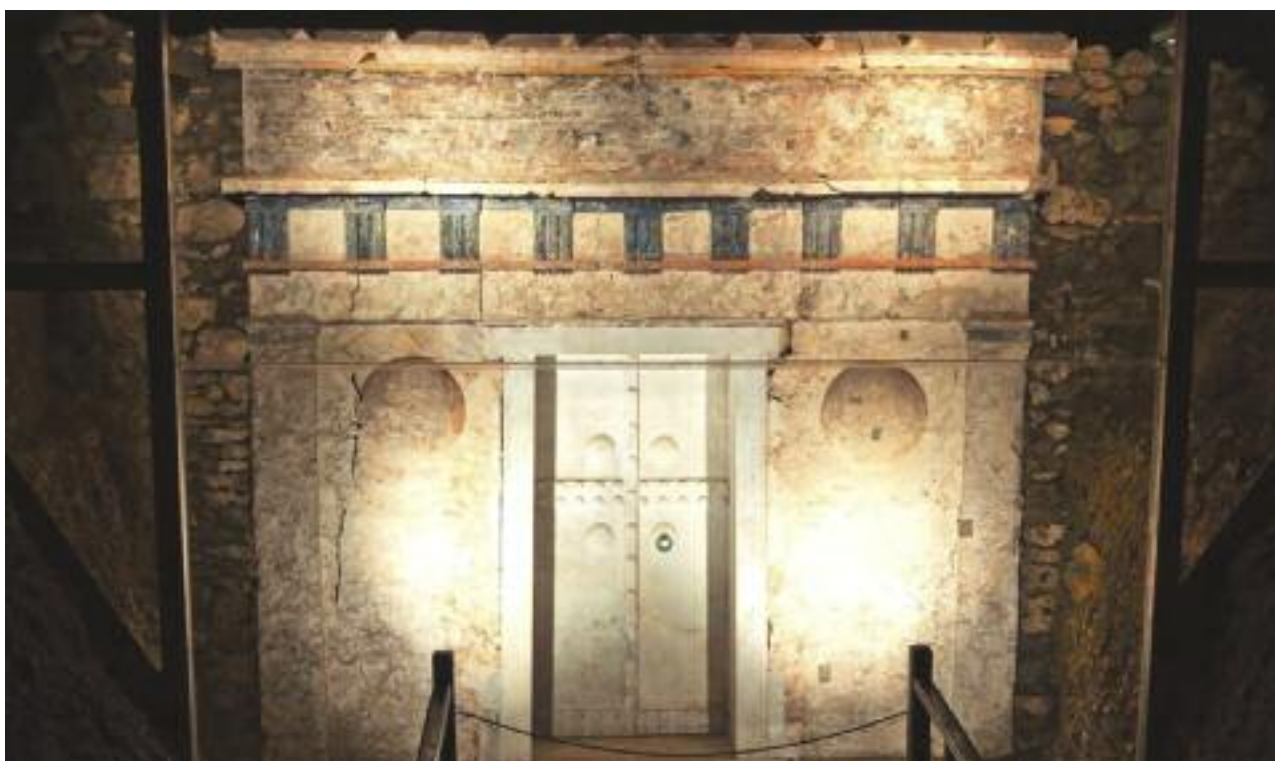
Η Βεργίνα είναι μια μικρή κωμόπολη στη Μακεδονία, κοντά στη Βέροια. Στη θέση αυτή βρισκόταν η αρχαία πρωτεύουσα του Μακεδονικού βασιλείου, οι Αιγές. Ο καθηγητής αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Μανόλης Ανδρόνικος, μετά από πολύχρονη ανασκαφή ανακάλυψε τους τάφους των Μακεδόνων βασιλέων καθώς και τα ερείπια του παλατιού.

Ανάμεσα στους τάφους βρέθηκε ένα επιβλητικό ταφικό μνημείο με όλα τα πολύτιμα αντικείμενα που έθαβαν μαζί με τους νεκρούς της βασιλικής οικογένειας, που ανήκει στον βασιλιά Φίλιππο. Η είσοδος του τάφου, που θύμιζε ναό, ήταν διακοσμημένη στο πάνω μέρος με μια περίφημη τοιχογραφία με θέμα το βασιλικό κυνήγι, όπου απεικονίζεται και ο ίδιος ο βασιλιάς.

9. Ο εξωτερικός χώρος του τάφου. / The entrance to the great tomb of Philip.

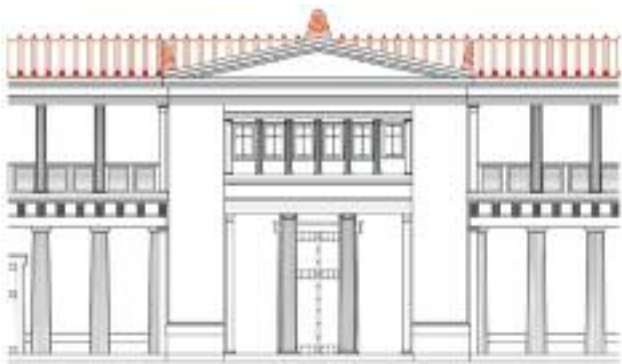
10. Η πρόσοψη του τάφου του Φίλιππου Β΄ στη Βεργίνα. / The façade of the grave of king Philip at Vergina.

11. Αναπαράσταση της τοιχογραφίας του κυνηγιού που διακοσμούσε την είσοδο του βασιλικού τάφου του Φιλίππου στη Βεργίνα. Εκδόσεις Άμμος, Αθήνα. / Artist's reconstruction of the frieze over the door of the tomb of Philip of Macedonia from Vergina. Published by Ammos Editions, Athens.

12. Αεροφωτογραφία του ανακτόρου στις Αιγές. / Aerial photograph of the palace at Aegai.

13. Τα Προπύλαια του Ανακτόρου. / The monumental entrance to the palace.

14. Τρισδιάστατη απεικόνιση του Ανακτόρου στις Αιγές. / Reconstruction of the palace at Aegai.

15. Ψηφιδωτό δάπεδο στα βασιλικά διαμερίσματα του ανακτόρου στις Αιγές. / Mosaic floor in the royal suite of the palace at Aegai.

Ο τάφος της Περσεφόνης

Κοντά στον τάφο του Φιλίππου βρέθηκε ένας άλλος μικρότερος και πιο απλός. Δεν βρέθηκαν άλλα αντικείμενα, γιατί είχαν κλαπεί την αρχαία εποχή, αλλά σώζεται μια τοιχογραφία που είναι θαυμάσιο δείγμα αρχαίας ζωγραφικής. Στον ένα τοίχο απεικονίζονται οι τρεις Μοίρες, η Κλωθώ, η Λάχεσις και η Άτροπος. Στον

16. Τοιχογραφία με την αρπαγή της Περσεφόνης από τάφο στη Βεργίνα. / The abduction of Persephone by the god of the underworld Hades. Wall painting.

πιο στενό τοίχο απεικονίζεται η θεά Δήμητρα καθισμένη σε βράχο και λυπημένη για την αρπαγή της κόρης της Περσεφόνης από τον θεό του κάτω κόσμου, τον Άδη. Στον άλλο μακρύ τοίχο απεικονίζεται η στιγμή της αρπαγής. Ο Άδης είναι πάνω σε άρμα και κρατάει με το ένα χέρι το σκήπτρο του και τα χαλινάρια και με το άλλο κρατάει την Περσεφόνη που προσπαθεί να ξεφύγει.

Το Μουσείο της Βεργίνας

Το μουσείο της Βεργίνας είναι ένα από τα πιο σπουδαία της Ελλάδας. Κτίστηκε στο σημείο που έγιναν οι πρώτες ανασκαφές και φιλοξενεί πολύτιμα ευρήματα, τέσσερις τάφους και το Ηρώον, που είναι μικρός ναός αφιερωμένος στο βασιλιά Φίλιππο Β΄. Τα πιο εντυπωσιακά εκθέματα είναι τα ευρήματα του τάφου του βασιλιά Φιλίππου. Μέσα στον τάφο βρέθηκε μια χρυσή λάρνακα με τα οστά του Φιλίππου και ένα χρυσό στεφάνι με φύλλα βελανιδιάς.

Ακόμα, εκτίθενται περίτεχνα χρυσά αντικείμενα, κοσμήματα, όπλα, πανοπλίες, αγγεία, αργυρά, πήλινα και χάλκινα σκεύη, τοιχογραφίες και ψηφιδωτά.

Η έκθεση του μουσείου είναι αφιερωμένη στον καθηγητή Μανόλη Ανδρόνικο, που με τις ανασκαφές του έφερε στο φως αυτούς τους θησαυρούς.

Η UNESCO ανακήρυξε τον αρχαιολογικό χώρο των Αιγών «Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς».

17. Η χρυσή λάρνακα περιείχε τα αποτεφρωμένα οστά του βασιλιά Φιλίππου Β΄ και το χρυσό στεφάνι από φύλλα βελανιδιάς που φορούσε ο νεκρός. Είναι διακοσμημένη με φυτά και λουλούδια που τα πέταλά τους είναι γεμισμένα με γαλάζιο γυαλί. / The gold casket contained the remains of king Philip and his gold wreath, found in the main chamber of the great tomb at Vergina. It was decorated with plant motifs and flowers having their petals filled with blue glass.

18. Το καπάκι της λάρνακας το διακοσμεί το δεκαεξάκτινο αστέρι που έγινε ο ήλιος-έμβλημα των Μακεδόνων βασιλέων. / The lid of the gold casket is decorated with a star with sixteen rays, the emblem of the Macedonian Kings.

19. Η πανοπλία του Φιλίππου Β΄. / The armour of Philip.

20. Ο χρυσοποίκιλτος θώρακας από την πανοπλία του Φιλίππου Β΄. / Iron armour found in the great tomb of Philip, decorated with gold ornaments.

21. Η χρυσελεφάντινη ασπίδα από την πανοπλία του Φιλίππου. / The shield from Philip's armour made of gold and ivory.

22. Χάλκινες επιχρυσωμένες περικνημίδες από τον τάφο του Φιλίππου. 4^{ος} αι. π.Χ. Θεσσαλονίκη, Αρχαιολογικό Μουσείο. / Bronze and gold plated gaiters from the tomb of king Philip. 4th c. B.C. Thessaloniki, Archaeological Museum.

23. Χρυσός γωρυτός (είδος φαρέτρας) με ανάγλυφη διακόσμηση κατάληψης πόλης από τον τάφο του Φιλίππου Β', 4^{ος} αι. π.Χ. Θεσσαλονίκη, Αρχαιολογικό Μουσείο. / Gold quiver richly adorned with carvings in relief illustrating the siege of a city. 4th c. B.C. Thessaloniki, Archaeological Museum.

24. Η ασημένια τεφροδόχος και το χρυσό στεφάνι του βασιλιά Αλεξάνδρου Δ'. / Silver urn with the ashes of king Alexander the 4th and his golden wreath.

25. Ο κρατήρας του Δερβενίου, 4^{ος} αι. π.Χ. Περιείχε τα οστά από καύση νεκρού. Απεικονίζονται ανάγλυφες σκηνές με το Διόνυσο, την Αριάδνη και Μαινάδες. Οι λαβές είναι από κουλουριασμένα φίδια που πλαισιώνουν προσωπεία του Ηρακλή. Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης. / Bronze crater from Derveni, Macedonia, decorated with figures of Dionysus, Ariadne, and the Maenads. The handles are decorated with snakes around Hercules's masks. 4th c. B.C. Museum of Thessaloniki

26. Κυνήγι ελαφιού, λεπτομέρεια από το ψηφιδωτό δάπεδο του Γνώσιος στην Οικία της Αρπαγής της Ελένης' στην Πέλλα, τέλος 4^{ου} αι. π.Χ., Πέλλα, Αρχαιολογικό Μουσείο. / Mosaic from Pella depicting a deer hunting. 4th c. B.C.

27. Ο Διόνυσος πάνω σε πάνθηρα, ψηφιδωτό δάπεδο στην "Οικία του Διονύσου" στην Πέλλα, τέλος 4^{ου} αι. π.Χ., Πέλλα, Αρχαιολογικό Μουσείο. / Mosaic from Pella depicting Dionysus riding a panther. 4th c. B.C.

Δίον: Η ιερή πόλη των αρχαίων Μακεδόνων

28. Η θέση της αρχαίας πόλης του Δίου στους πρόποδες του Ολύμπου. / The location of the ancient city of Dion at the foot of the slopes of Mount Olympus.

Το Δίον ήταν μια από τις πιο σπουδαίες πόλεις του Μακεδονικού βασιλείου. Βρισκόταν στους πρόποδες του Ολύμπου και το όνομά του οφείλεται στο θεό Δία. Η πόλη συνδέεται με τη λατρεία των Μουσών και του Δία, του πατέρα των θεών. Γνώρισε μεγάλη ακμή από τα χρόνια του βασιλιά Αρχέλαου μέχρι τα Ρωμαϊκά χρόνια.

29. Μαρμάρινο κεφάλι του Δία, που βρέθηκε στο Δίον. / Marble head of Zeus, found at Dion.

Ήταν πολιτιστικό και θρησκευτικό κέντρο. Στο ιερό του Δία γινόταν γιορτές και αγώνες τα «εν Δίω Ολύμπια». Ο Φίλιππος Β΄ ερχόταν να θυσιάσει στο Δίον μετά από κάθε νικηφόρα εκστρατεία. Ο Μέγας Αλέξανδρος πήγε στο Δίον και έκανε θυσίες στους θεούς πριν ξεκινήσει την εκστρατεία του στη Ασία.

30. Λουτρά του αρχαίου Δίου. / Thermal baths at Dion.

31. Οι ασπίδες που αφιέρωσε ο Μέγας Αλέξανδρος μετά την νίκη του εναντίον των Περσών στο Γρανικό ποταμό. Αρχαιολογικός χώρος Δίου. / Shields dedicated by Alexander the Great after his victory at Granichus river battle. Archaeological site at Dion.

32. Η ύδραυλις, ένα από τα αρχαιότερα γνωστά μουσικά όργανα. Μουσείο του Δίου. / 'Hydralis', an ancient musical instrument. Museum of Dion.

Στο Δίον λειτουργεί αρχαιολογικό πάρκο με αρχαία ιερά, ελληνιστικά και ρωμαϊκά θέατρα, αρχαίους πλακοστρωμένους δρόμους, θέρμες (λουτρά) με πισίνες και ψηφιδωτά, ωδεία, ρωμαϊκά σπίτια και εκκλησίες παλαιοχριστινικής εποχής.

33. Αρχαιολογικό Μουσείο Δίου. / Archaeological Museum at Dion.

Ο Μέγας Αλέξανδρος

34. Προτομή του Μ. Αλεξάνδρου. Ρωμαϊκό αντίγραφο από πρωτότυπο του Λύσιππου. Μουσείο Λούβρου. / Bust of Alexander the Great. Roman copy of the original bust made by Lysippos. Louvre, Paris.

Ο Αλέξανδρος Γ΄, που έμεινε γνωστός στην ιστορία ως Μέγας Αλέξανδρος, ήταν γιος του Φιλίππου Β΄ και της Ολυμπιάδας, κόρης του βασιλιά της Ηπείρου. Όταν πήρε την εξουσία μετά τη δολοφονία του πατέρα του, ήταν μόλις 20 χρονών.

Γεννήθηκε στην Πέλλα, την πρωτεύουσα της Μακεδονίας το 356 π.Χ. Από τον πατέρα του ήταν απόγονος του Ηρακλή. Από την πλευρά της μητέρας του καταγόταν από τον Νεοπτόλεμο, το γιο του Αχιλλέα, στον οποίο ήθελε να μοιάσει.

Είχε ανοιχτόχρωμα μαλλιά και μάτια και ένα ελαφρύ κοκκίνισμα στο πρόσωπο και το στήθος. Δεν ήταν πολύ ψηλός και το βάδισμά του ήταν γρήγορο και αποφασιστικό.

35. Χρυσό μετάλλιο με το κεφάλι του Φιλίππου Β΄. Εθνική Βιβλιοθήκη, Παρίσι. / Gold Medallion of Philip II of Macedon National Library of France, Paris.

36. Χρυσό μετάλλιο με το κεφάλι της Ολυμπιάδας. / Gold Medallion of Olympias. Walters Art Museum, Baltimore.

Ο Αλέξανδρος μαθητής του Αριστοτέλη

Ο Αλέξανδρος είχε πολλούς δασκάλους και ανάμεσά τους τον μεγάλο φιλόσοφο Αριστοτέλη που του δίδαξε ιστορία, αστρονομία, ιατρική, ποίηση και πολιτικές επιστήμες. Αγαπημένο του βιβλίο ήταν η Ιλιάδα του Ομήρου, την οποία είχε πάντοτε μαζί του. Του δίδαξε τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να σκέπτεται και τη σοφία με την οποία πρέπει να αντιμετωπίζει τα γεγονότα.

Συνήθιζε να λέει ότι στον πατέρα του οφείλει το «ζην» και στο δάσκαλό του το «ευ ζην» δηλαδή στον πατέρα του οφείλει τη ζωή και στο δάσκαλό του την καλή ποιότητα ζωής.

37. Ο Αλέξανδρος και ο Αριστοτέλης. / Alexander and Aristotle.

38. Ντελακρουά, Ο Αλέξανδρος δίνει εντολή να τοποθετήσουν την Ιλιάδα σε χρυσό κιβώτιο. Τοιχογραφία, Παρίσι, Ανάκτορα Λουξεμβούργου. / Alexander commands that the Iliad be placed in a gold case. Wall painting, Paris, Luxemburg Palace.

Ο Αλέξανδρος και ο Βουκεφάλας

39. Άγαλμα του Μ. Αλεξάνδρου στη Θεσσαλονίκη. / Statue of Alexander the Great, Thessaloniki.

Ο Βουκεφάλας ήταν άλογο εξαιρετικής ράτσας από τη Θεσσαλία. Το όνομά του προέρχεται από τη σφραγίδα με κεφάλι βοδιού, που είχε πάνω του. Ο Φίλιππος ήθελε να το αγοράσει και πήρε το άλογο με τους άνδρες του να το δοκιμάσουν.

Κανένας, όμως, δεν μπόρεσε να το δαμάσει και να το ιππεύσει, γιατί ήταν άγριο και ατίθασο. Έτσι ο Φίλιππος αποφάσισε να μην το αγοράσει. Τότε

ο Αλέξανδρος ζήτησε να δοκιμάσει αυτός να το ηρεμήσει. Είχε καταλάβει ότι το άλογο έβλεπε τη σκιά του και φοβόταν. Πήρε τα χαλινάρια και το έστριψε προς τον ήλιο, ώστε να μη βλέπει τη σκιά του. Το άλογο ηρέμησε και ο Αλέξανδρος κατάφερε να το καβαλικέψει.

Ο Φίλιππος συγκινημένος του είπε: «Παιδί μου, να ζητήσεις βασίλειο αντάξιο με σένα, γιατί η Μακεδονία δε σου φτάνει».

Από τότε ήταν αχώριστοι ο Αλέξανδρος με το Βουκεφάλα. Σε μια μάχη στην Ασία το άλογο σκοτώθηκε και ο Αλέξανδρος έχτισε μια πόλη που την ονόμασε Βουκεφάλα.

Ο Αλέξανδρος και ο Διογένης

40. Γλυπτική σύνθεση που απεικονίζει την περίφημη στιγμή που ο Διογένης απαντάει στον Μέγα Αλέξανδρο. Το έργο βρίσκεται στο ιστορικό σημείο συνάντησής τους, στα Καλάμια Κορίνθου. / Alexander the Great with the philosopher Diogenes. Sculptural arrangement at the site of the historical meeting, in Kalamia of Corinth.

Οι Έλληνες συγκεντρώθηκαν στον Ισθμό της Κορίνθου και ανακήρυξαν τον Αλέξανδρο αρχηγό της εκστρατείας εναντίον των Περσών. Ήρθαν όλοι οι πολιτικοί και οι φιλόσοφοι να του δώσουν συγχαρητήρια. Μόνο ο φιλόσοφος Διογένης, που ζούσε στην Κόρινθο μέσα σε ένα πιθάρι, δεν ήρθε. Ο Αλέξανδρος αποφάσισε να πάει ο ίδιος να τον συναντήσει. Τον βρήκε να ξεκουράζεται ξαπλωμένος

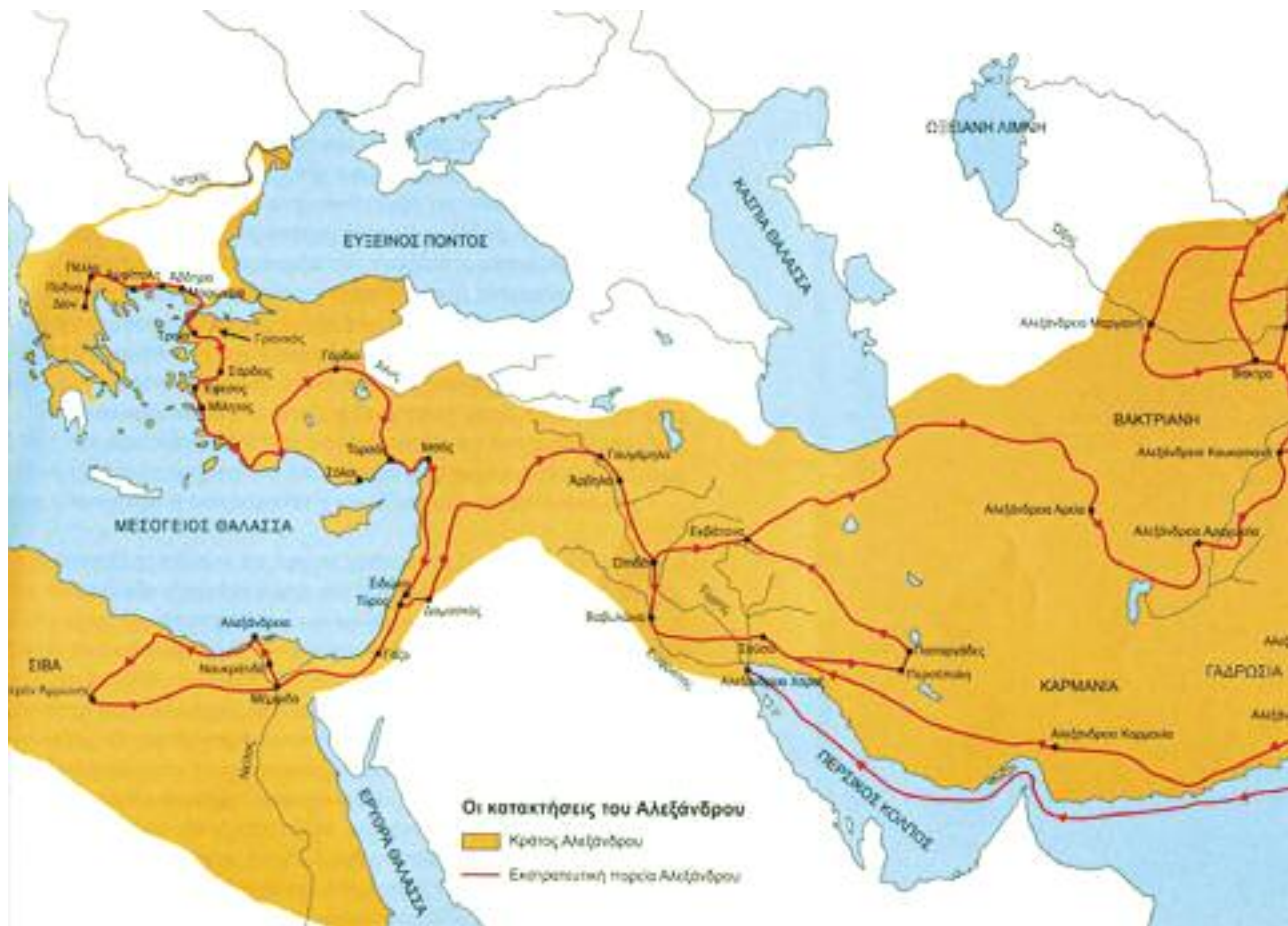
στον ήλιο. Όταν τον χαιρέτησε και τον ρώτησε αν χρειάζεται κάτι, ο Διογένης του απάντησε «Να πας λίγο πιο πέρα, για να μη μου κρύβεις τον ήλιο». Η απάντηση αυτή ενόχλησε λίγο τον Αλέξανδρο, αλλά όταν οι άνδρες που ήταν μαζί του άρχισαν να μιλούν άσχημα για τον Διογένη, εκείνος τους είπε «Αν δεν ήμουν ο Αλέξανδρος, θα ήθελα να είμαι ο Διογένης».

Η εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου

Ο Αλέξανδρος μόλις ανέλαβε το θρόνο της Μακεδονίας, έγινε στρατηγός όλων των Ελλήνων και ξεκίνησε την εκστρατεία εναντίον της Περσικής Αυτοκρατορίας. Πέρασε τον Ελλήσποντο με τη στρατιά του και έφτασε στην Τροία, όπου πρόσφερε θυσίες στον τάφο του Αχιλλέα. Στις μάχες που ακολούθησαν με τους Πέρσες, νικητές ήταν οι Έλληνες. Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα ο Αλέξανδρος κατέκτησε την Παλαιστίνη, τη Φοινίκη και την Αίγυπτο. Στη συνέχεια κατέλαβε τη Βαβυλώνα και τα Σούσα, που ήταν η πρωτεύουσα του Περσικού κράτους. Ο Δαρείος, ο βασιλιάς των Περσών δολοφονήθηκε και η Περσική Αυτοκρατορία διαλύθηκε.

Φιλοδοξία του ήταν να φτάσει ως το ανατολικό «άκρο του κόσμου» κι έτσι προχώρησε προς τον Ινδό ποταμό. Ο στρατός όμως είχε κουραστεί και αρνήθηκε να προχωρήσει άλλο. Κατά την επιστροφή τους από την Ινδία διέσχισαν την

41. Οι κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου. / The conquests of Alexander the Great.

42. Αναπαράσταση της στιγμής που ο Αλέξανδρος αδειάζει το νερό στην άμμο. / Alexander pouring the water into the sand of the desert. Artist's reconstruction.

στον Αλέξανδρο, για να ξεδιψάσει. Εκείνος, αφού τους επαίνεσε για την ευγένειά τους, άδειασε το νερό στην άμμο. Έτσι οι στρατιώτες πήραν κουράγιο και συνέχισαν την πορεία τους.

έρημο της Γεδρωσίας. Βάδιζαν επί 60 μέρες στην άμμο κάτω από τον καυτό ήλιο. Τα τρόφιμα και το νερό λιγόστευαν και οι στρατιώτες πέθαιναν από τη ζέστη, τις κακουχίες, την έλλειψη νερού και τροφίμων. Ο Αλέξανδρος βάδιζε πεζός επικεφαλής του στρατεύματος και αρνούσαν να φάει και να πει.

Κάποιοι ελαφρά οπλισμένοι στρατιώτες βρήκαν σε μια χαράδρα λίγο νερό, το έβαλαν σε ένα κράνος και το πήγαν

43. Ο Αλέξανδρος νικά το Δαρείο στη μάχη της Ισσοῦ. Ψηφιδωτό από την Πομπηία, Μουσείο Νάπολης. / The battle of Issus. Mosaic found in house of the Faun at Pompeii copied from classic Greek fresco. Museum of Naples.

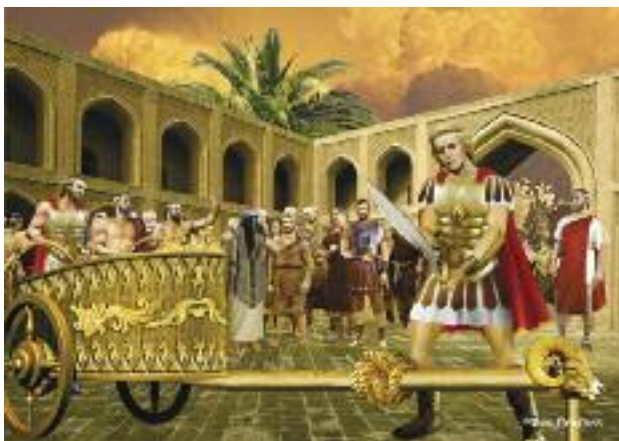
44. Αναπαράσταση της μάχης του Γρανικού ποταμού. Ο Κλείτος διακρίνεται στο κέντρο που σώζει τον Αλέξανδρο από το χτύπημα του Σπιθριδάτη. Σαρλ Λε Μπραν, 17^{ος} αι., Λούβρο. / The battle at Granikos river. Kleitus saves Alexander from Spithridatis' attack. Charles Le Bran. 17th c. Louvre.

Το 323 π.Χ. αρρώστησε ξαφνικά και πέθανε στη Βαβυλώνα σε ηλικία 33 χρονών. Μετά το θάνατό του το απέραντο κράτος χωρίστηκε από τους στρατηγούς του σε τρία μεγάλα κράτη, της Συρίας, της Αιγύπτου και της Περγάμου και άλλα μικρότερα. Το πιο ισχυρό ήταν της Αιγύπτου. Η Αλεξάνδρεια, την οποία είχε ιδρύσει ο Μέγας Αλέξανδρος, έγινε η πρωτεύουσα και για πολλά χρόνια υπήρξε διοικητικό, οικονομικό και καλλιτεχνικό κέντρο.

Ο Γόρδιος δεσμός

Κάποτε στη Φρυγία ένας γεωργός, ο Γόρδιος, όργωνε το χωράφι του. Ένας αετός ήρθε και κάθισε στο ζυγό του αλετριού και έμεινε εκεί μέχρι που τελείωσε το όργωμα. Αυτό ο γεωργός το θεώρησε θεϊκό σημάδι, σταλμένο από το Δία. Αργότερα όταν ξέσπασε εμφύλιος πόλεμος στη Φρυγία, ζήτησαν χρησμό από το μαντείο, για να σταματήσει ο πόλεμος. Η απάντηση ήταν ότι θα σταματήσει ο πόλεμος, όταν εμφανιστεί μια άμαξα που θα φέρει το βασιλιά τους. Μια μέρα εμφανίστηκε η άμαξα του Γόρδιου στην πόλη με το γιο του, το Μίδα. Ο Μίδα έγινε βασιλιάς της Φρυγίας και την άμαξα την αφιέρωσαν στο Δία.

Στο ζυγό της άμαξας υπήρχε ένας κόμπος από φλοιό κρανιάς και κανείς δεν

45. Αναπαράσταση του Αλεξάνδρου να κόβει το Γόρδιο Δεσμό με το ξίφος. / Alexander cutting the Gordian knot with his sword. Artist's reconstruction.

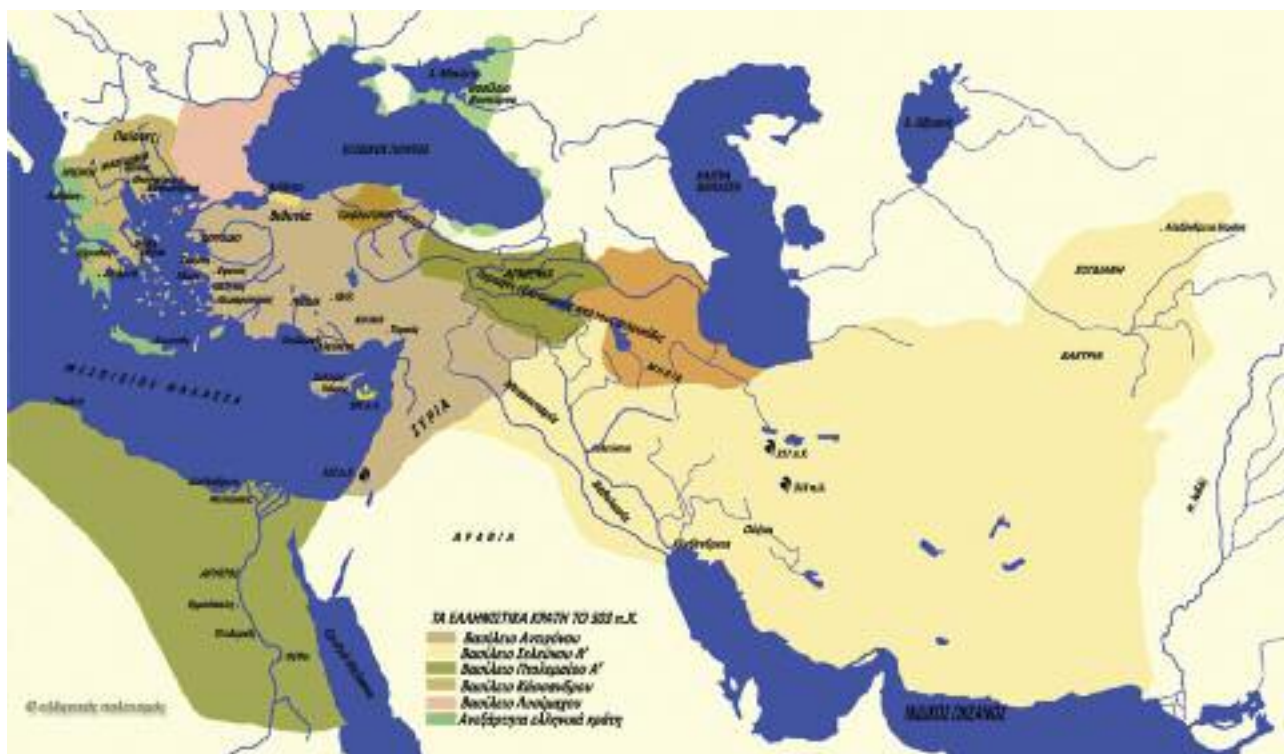
μπορούσε να τον λύσει, γιατί δεν υπήρχε αρχή και τέλος. Ένας χρησμός έλεγε ότι όποιος τον έλυνε, θα γινόταν βασιλιάς της Ασίας.

Ο Αλέξανδρος έβγαλε το ξίφος του, τον έκοψε και είπε «ότι δεν μπορεί να λυθεί, μπορεί να κοπεί».

Μεταφορικά σήμερα η φράση «γόρδιος δεσμός» χρησιμοποιείται για να δηλώσει ένα πρόβλημα που είναι δύσκολο να βρεθεί η λύση του.

Το έργο του Μεγάλου Αλεξάνδρου

Ο Αλέξανδρος ο Μέγας, υπήρξε μια από τις σπουδαιότερες προσωπικότητες της παγκόσμιας ιστορίας. Απελευθέρωσε τους λαούς της Ασίας από τους τυ-

46. Η διάσπαση του κράτους του Αλεξάνδρου μετά το θάνατό του. / The division of Alexander's empire by his successors.

ράννους που τους κυβερνούσαν και τους έμαθε ένα νέο τρόπο ζωής με σεβασμό στα ήθη, τις παραδόσεις και των πολιτισμών τους.

Δημιούργησε ένα απέραντο κράτος από την Αδριατική μέχρι τον Ινδό ποταμό και από την Κασπία Θάλασσα μέχρι την Αίγυπτο. Αυτό το κράτος περιλάμβανε λαούς με διαφορετικές γλώσσες, θρησκείες και συνήθειες. Με την πολιτική που ακολούθησε στη διακυβέρνηση του κράτους, επεδίωξε τη συμφιλίωση ανάμεσα στους λαούς. Δεν συμπεριφέρθηκε σαν κατακτητής αλλά σαν μέγας ηγεμόνας, που σέβεται τους άλλους λαούς.

Στην εκστρατεία του πήρε μαζί του επιστήμονες, σοφούς και καλλιτέχνες. Ίδρυσε πολλές νέες πόλεις μεταξύ των οποίων 16 Αλεξάνδρειες. Οι καινούριες πόλεις έγιναν κέντρα διάδοσης του ελληνικού πολιτισμού, εμπορίου και οικονομίας. Σε μερικές περιοχές υπάρχουν ακόμα απόγονοι των φυλών αυτών, που διατηρούν την πολιτιστική κληρονομιά που άφησε ο Αλέξανδρος, όπως είναι η φυλή Καλάς που ζει στα Ιμαλία (Πακιστάν) και θεωρούνται απόγονοι των στρατιωτών του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Στα μουσεία μπορεί να δει και να θαυμάσει κανείς αρχαία ελληνικά νομίσματα της εποχής του Μεγάλου Αλεξάνδρου αλλά και των διαδόχων του.

Δραστηριότητες

1. Απαντήστε τις ερωτήσεις. Answer the questions.

1. Από πού πήρε το όνομά της η Μακεδονία;

---

2. Ποιο ήταν το όνειρο του Φιλίππου Β΄;

---

3. Πώς ήταν η εξωτερική εμφάνιση του Αλέξανδρου;

---

4. Τι έλεγε ο Αλέξανδρος για το δάσκαλό του τον Αριστοτέλη;

---

5. Γιατί ο Αλέξανδρος ονομάστηκε Μέγας;

---

2. Συμπληρώστε με Σ το σωστό και με Λ το λάθος.

Write Σ in front of the correct statements and Λ in front of the incorrect ones.

- _____ Ο Φίλιππος Β΄ έκανε τη Μακεδονία ισχυρό βασίλειο.
- _____ Η «σάρισα» ήταν ένα μακρύ ξίφος.
- _____ Η Βεργίνα ήταν η πρωτεύουσα του Μακεδονικού βασιλείου.
- _____ Ο Μέγας Αλέξανδρος είχε πολύ καλή μόρφωση.
- _____ Ο Διογένης είπε στον Αλέξανδρο ότι τον πειράζει ο ήλιος.
- _____ Ο Μέγας Αλέξανδρος άλλαξε τη μορφή του κόσμου και της ιστορίας.

3. Συμπληρώστε τα κενά με τις λέξεις του πλαισίου.

Fill in the blanks with the words from the word box.

σοφούς	λάρνακα	καλλιτέχνες	σάρισα
επιστήμονες	Ιλιάδα	Αιγές	

1. Η αρχαία πρωτεύουσα της Μακεδονίας _____ ήταν στη θέση που είναι σήμερα η Βεργίνα.
2. Ο Φίλιππος Β΄ όπλισε τους στρατιώτες με τη _____ και έφτιαξε τη «μακεδονική φάλαγγα».
3. Η χρυσή _____ που βρέθηκε στον τάφο του Φιλίππου, περιείχε τα οστά του νεκρού μετά την καύση.
4. Η _____ ήταν το αγαπημένο βιβλίο του Αλέξανδρου.
5. Στην εκστρατεία του στην Ασία ο Αλέξανδρος πήρε μαζί του _____ , _____ και _____ .